

Actieplan duurzaamheid en ondernemers gemeente Overbetuwe 2024

Zaaknummer: 2023-057186

1. Inleiding

“...Het totale energieverbruik van bedrijventerreinen en werklocaties in Nederland bedraagt in totaal bijna 700 petajoule (PJ). Dat is veel meer dan het energieverbruik van alle Nederlandse huishoudens bij elkaar...”.*

Op 27 juni 2023 zijn de contouren van het programma duurzaamheid vastgesteld door de raad van Overbetuwe. Hierin staan ook ambities en doelstellingen beschreven die het Overbetuwse bedrijfsleven raken. Om dit concreet te maken is een actieplan opgesteld. Dit document is de eerste versie en geldt voor 2024. Uiteindelijk maakt dit actieplan onderdeel uit van het economisch uitvoeringsprogramma waarin voor alle thema's de acties die de gemeente met en voor het bedrijfsleven wil realiseren beschreven staan. Het is een actieplan dat een jaarlijkse update krijgt. De verantwoordelijk portefeuillehouder is wethouder duurzaamheid. Uiteraard in afstemming met de wethouder Economische Zaken.

Voor de uitvoering van het economisch uitvoeringsprogramma is een budget beschikbaar van € 100.000. Een deel van het budget kan gebruikt worden voor duurzaamheidsacties. Dit is echter onvoldoende om alle kosten te borgen. De acties voor ondernemers worden ook gefinancierd uit het budget voor duurzaamheid (onder andere de CDOKE gelden). De financiële middelen zijn bedoeld voor inzet van gemeentelijke capaciteit, inhuur van expertise, proceskosten en fysieke maatregelen. Het is dus niet zo dat de beschikbare financiële middelen allemaal rechtstreeks bij de ondernemers terecht komt. Daarnaast wordt gekeken naar additionele financieringsbronnen zoals subsidies vanuit provincie Gelderland, het Rijk en mogelijk Europa.

2. Uitgangspunten bestaand beleid

Ambities Programma duurzaamheid

In dit actieplan worden de ambities en doelstellingen die staan in het programma duurzaamheid uitgewerkt in een actieplan. In onderstaande tabel staan de ambities per duurzaamheidsthema uit het programma duurzaamheid.

Energie	Klimaatadaptatie
- Overbetuwe energieneutraal in 2050. Dit betekent dat we zoveel mogelijk energie besparen. - De energie die we nog nodig hebben wekken we duurzaam op. In plaats van aardgas gebruiken we een hernieuwbare energiebron. - Toekomstbestendig energiesysteem, met aandacht voor betaalbaarheid, koppelen vraag en aanbod en dat iedereen kan meedoen. - Transitie naar uitstootvrije mobiliteit.	- Klimaatbestendig en waterrobuust in 2050. - Toonaangevende voorbeeldprojecten in alle kernen van de gemeente rondom klimaatadaptatie vergroening en hittestress. - Vergroten van kennis en bewustwording noodzaak klimaatadaptatie. Zowel in de gemeentelijke organisatie als in de samenleving.
Biodiversiteit	Circulariteit
- Meer gevarieerde leefomgeving voor plant, dier en mens en behoud of vergroten leefklimaat insecten, vogels en dieren. - Inrichting en beheer beplanting die past bij de locatie en toekomstige ontwikkeling. - Natuur inclusief bouwen	- In 2025 minimaal 25% minder primaire grondstoffen. - In 2030 minimaal 50% minder primaire grondstoffen. - In 2050 100% reductie van primaire grondstoffen en een volledig circulaire economie.

Doelen Economisch Uitvoeringsprogramma

In het Economisch Uitvoeringsprogramma 2023-2024 wordt uitgegaan van de volgende doelen:

- ✓ Verhogen bewustwording en mogelijkheden van duurzaam en circulair ondernemen bij het bedrijfsleven (bedrijfsleven breed)
- ✓ Afspraken maken over energiebesparing bij bedrijven met informatieplicht (bedrijven die moeten)
- ✓ Ondersteuning van (collectieve) bedrijven met duurzaamheidsambities/-plannen (bedrijven die willen)

Voor acties waarop in 2024 wordt ingezet, moeten voldoen aan de ambities uit het programma duurzaamheid en passend zijn bij de rollen die omschreven zijn in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2023-2024. In dit actieplan wordt onderscheid gemaakt in de volgende rollen:

Basis op orde vanuit de gemeente	Bedrijfsleven informeren over belang en kansen voor het verduurzamen.	Bedrijven/bedrijfscollectieven met de ambitie en wil om te verduurzamen.	Bedrijven die wettelijk moeten verduurzamen.
Rol gemeente: - Initiatief nemen	Rol gemeente: - Informeren	Rol van de gemeente: - faciliteren en/of - adviseren en/of - participeren	Rol gemeente: Vanuit de doelstelling MKB vriendelijke dienstverlening zet de gemeenten in op: - Informeren/adviseren - Faciliteren - Indien nodig uiteindelijk handhaven

3. Acties voor het verduurzamen van het Overbetuwse bedrijfsleven

Voor een aantal nieuwe activiteiten geldt dat er eerst een inventarisatie plaatsvindt wat de logische vervolgstappen zijn (onderdeel van de vervolgstappen is ook de financiële haalbaarheid). Voor de mogelijke vervolgstappen is nog geen budget gereserveerd. De reden hiervan is dat het op dit moment lastig is om de exacte financiële consequenties van uitvoering van het plan op voorhand goed in te kunnen schatten. Voor de nieuwe activiteiten wordt eerst met de portefeuillehouder economie en besproken of portefeuillehouder duurzaamheid dit passend is binnen het budget dat beschikbaar is voor Economische Zaken en duurzaamheid. Het actieplan wordt jaarlijks geëvalueerd en aangepast/aangescherpt voor het komende jaar

Algemeen

De volgende acties gelden voor alle duurzaamheidsthema's:

Bestaande actie	Nieuwe actie
Accountmanager Bedrijven adviseert ondernemers en signaleert signalen vanuit bedrijfsleven over het verduurzamen zodat het programma duurzaamheid en beleid hierop jaarlijks kunnen worden aangescherpt/aangepast.	Accountmanagement voor piekbelasters.
Toekomstverkenning agrarische sector (o.a. hoe ziet de agrarische sector het verduurzamen)	
Opzetten van publiek-private samenwerking met vastgoedeigenaren en ondernemers over verduurzamen werklocaties (o.a. door middel van Green Deals). Collectief aan de slag kan alleen bij draagvlak en draagkracht van vastgoedeigenaren en ondernemers. Ambities en doelstellingen worden samen opgesteld. In 2024 wordt gestart met de uitvoering van de Green Deal bedrijventerrein De Schalm.	

Delen van voorbeelden van duurzame ondernemers Opgenomen in het economisch uitvoeringsprogramma 2023-2024. Dit wordt in 2024 verder ontwikkeld (mogelijk samen met externe partners).	
Regionale duurzaamheidsprojecten in de regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	

Energie

Energiebesparing

Bestaande actie	Nieuwe actie
Zakelijk energieloket. https://zakelijk.regionaalenergieloket.nl/overbetuwe	Plan van aanpak 100 grootste energieverbruikers, zie bijlage 1.
Deur dicht bordjes voor detailhandel, horeca en bedrijven met een baliefunctie. In samenwerking met de ondernemerscollectieven in de centra.	Nieuwe subsidies voor energiebesparing (goede voorbeelden bij andere gemeenten). Hier is nog geen budget voor gereserveerd. Dit is afhankelijk van de inventarisatie.
Regionale Expertiseteam Energie vanuit Groene Metropool (voor 2024-2026 moet hier nog een keuze voor worden gemaakt)	Nieuwe praktische ondersteuning voor energiebesparing (goede voorbeelden bij andere gemeenten zoals P1 meter bij gemeente Arnhem). Hier is nog geen budget voor gereserveerd. Dit is afhankelijk van de inventarisatie.
Afspraken met de omgevingsdiensten over de handhaving van ondernemers met verplichte energiemaatregelen. In het verleden zijn afspraken gemaakt over kantoren label c. Dit moet verder worden uitgewerkt.	Webinar over duurzaamheidssubsidies. Vervolgactie passend bij het zakelijk energieloket. Budget is geborgd via het Economisch Stimuleringsbudget. Monitoring energie en bedrijfsleven De monitoring van het bedrijfsleven wordt onderdeel van de monitoring duurzaamheid. Borging via programma duurzaamheid. Uitzoeken mogelijkheden SVN lening duurzaamheid voor het bedrijfsleven Nieuwe project warmtescans ODRA volgen en eventueel aanhaken.

Energieopwek

Bestaande actie	Nieuwe actie
Ondersteuning bij subsidieaanvragen (o.a. SDE++). Via gemeentelijke afspraken Intergemeentelijk Subsidiebureau (IGS).	Adviseren en faciliteren over zo slim mogelijk realiseren met innovatieve oplossingen van energieopwek. Onderdeel plan van aanpak grootste energieverbruikers (bijlage 1). Grootschalige opwek koppelen aan de energievraag van het werklocaties/bedrijfsleven. Via accountmanager bedrijven en plan van aanpak grootste energieverbruikers (bijlage 1).

In plaats van aardgas gebruiken we een hernieuwbare energiebron

Bestaande actie	Nieuwe actie
Afspraken over eisen van nieuwe bedrijfspanden en bedrijfskavels bij verkoopbedrijfskavels.	Inzicht welke bedrijven werken met geothermie Voorbeelden delen Betrokkenheid van bedrijven bij wijken van het gas af. Verantwoordelijkheid ligt bij duurzaamheid. Accountmanager bedrijven brengt de belangen van ondernemers uit het gebied in het betreffende gebied in (ook van aanliggende bedrijven met restwarmte). Grootverbruikers acties informeren over middelen die beschikbaar zijn om stappen te zetten voor aardgasvrij. Onderdeel van plan van aanpak grootste energieverbruikers (bijlage 1). Verkennen mogelijkheden subsidieregeling voor 2-4 pilotprojecten voor bedrijven om van het gas af te gaan. Doel is om lessen trekken en ervaring opdoen en te delen. Bij voorkeur gekoppeld aan een wijk die het eerste van het aardgas af zal gaan.

Toekomstig energiesysteem

Bestaande actie	Nieuwe actie
Realisatie Powerhub als energiehub op bedrijventerrein De Aam.	Signaleren vragen / behoefte vanuit ondernemers rondom toekomstbestendig energiesysteem (uitwisselen energie, netcongestie, etc.). Onderdeel plan van aanpak grootste energieverbruikers (bijlage 1).
	Bedrijven informeren over netcongestie en mogelijkheden hiermee om te gaan. Onderdeel accountmanagement in samenwerking beleidsmedewerker netcongestie.

Transitie naar uitstootvrije mobiliteit

Bestaande actie	Nieuwe actie
De regionale mobiliteitsmakelaars koppelen aan het Overbetuwse bedrijfsleven	Ontsluiten van subsidiemogelijkheden, zover beschikbaar, om dit aan te jagen. Bij knelpunten dient verkent te worden welk aanvullende instrumentarium nodig is (wat zetten andere gemeenten in). Informatieverstrekking borgen via het Zakelijke energieloket Overbetuwe.
Aansluiten bij projecten/activiteiten Logistic Valley	Delen onderzoek van de provincie over laadinfrastructuur (GORAL) met alle bedrijventerreinen. Gezamenlijk met ondernemers van de verschillende bedrijventerreinen de vervolgstappen bepalen voor toekomstbestendige laadinfrastructuur.
	Bedrijven informeren over de verplichtingen op het gebied van emissiezones en elektrisch vervoer.
	Contacten met de netbeheerder wanneer het gaat over collectieve opgaven. Verbinding leggen met andere maatschappelijke opgaven en bijbehorende stroomvraag.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Bestaande actie	Nieuwe actie
Herinrichting Poort van Midden Gelderland Noord (subsidieaanvraag van € 500.000 bij provincie Gelderland programma toekomstbestendige bedrijventerreinen).	Inzicht in bedrijventerreinen met de grootste problemen met afvoer hemelwater. Actualisatie van met name bedrijventerrein in Elst is belangrijk. Onlangs al kwamen de putten omhoog en er komt nog uitbreiding van de bebouwing. Zowel op eigen terrein als in de openbare ruimte. Op basis van dit inzicht een plan van aanpak opstellen in afstemming met relevante stakeholders waaronder bedrijven.
Nieuwe bedrijfskavels moeten voldoen aan de eisen op het gebied van klimaatadaptatie biodiversiteit.	Inventarisatie mogelijkheden stimuleren (o.a. door nieuwe subsidies) voor klimaatadaptatie en biodiversiteit (goede voorbeelden bij andere gemeenten). Hier is nog geen budget voor gereserveerd. Dit is afhankelijk van de uitkomsten.
Biodivers pauzelandchap bedrijventerrein De Schalm in samenwerking met Stichting Beheer Bedrijvenpark De Schalm.	Actief in gesprek met de vertegenwoordigers van bedrijventerreinen over mogelijke steenbreek acties (op privaat terrein):
Subsidie biodiversiteit in het centrum Elst voor Stichting Centrummanagement Elst (CME). In 2024 vindt het gesprek met CME plaats over het gezamenlijk vergroenen van het centrum van Elst.	- Parkeren op grasbeton - Stenen eruit, planten erin - Regentonnen voor het bedrijfsleven - Etc. Start met kansen van bedrijven op Poort van Midden Gelderland Noord. Op dit moment wordt het ontwerp opgesteld voor herinrichting openbare ruimte. Ondernemers zijn hier nauw bij betrokken.

Circulariteit

Bestaande actie	Nieuwe actie
-	Inzicht in de bedrijven met de grootste afvalstromen en gebruik van grondstoffen
	Verkennen of er mogelijkheden zijn om samen met

	het bedrijfsleven en de afvalbranche een plan opstellen om toe te werken naar volledig gescheiden afvalstromen in het bedrijfsleven in Overbetuwe.
	Verkennen mogelijkheden circulariteit met ODRA
	Vertalen GMR acties vanuit circulaire regio samen met en voor het Overbetuwse bedrijfsleven
	Actualiseren vergunningen afvalverwerkers gemeente Overbetuwe (samen met ODRA)